

Türkiye’de adli diş hekimliği alanındaki lisansüstü tezler: metodolojik bir değerlendirme

 Burcu Duman¹

¹ Serbest Diş Hekimi, Çocuk Diş Hekimliği Uzmanı, Çorum, Türkiye

Öz

Türkiye’de adli diş hekimliği alanındaki lisansüstü tezler: metodolojik bir değerlendirme

Amaç: Bu çalışma, Türkiye’de adli diş hekimliği alanındaki lisansüstü tezlerin metodolojik durumunu incelemeyi amaçlamaktadır. Literatürde bu alana dair kapsamlı bir değerlendirme bulunmadığından araştırma önemli bir boşluğu doldurmaktadır.

Yöntem: Türkiye Ulusal Tez Merkezi’nde (www.tez.yok.gov.tr), “Adli Diş”, “Adli Diş Hekimliği”, “Adli Odontoloji”, “Adli Bilimlerde Diş” ve “Adli Tıp ve Diş Hekimliği” anahtar kelimeleriyle 1999-2025 arasında tamamlanan yüksek lisans, doktora ve uzmanlık tezleri taranmıştır. Veriler frekans dağılımları ve Ki-kare testleriyle analiz edilmiştir.

Bulgular: Toplam 41 tez değerlendirilmiş; bunların 7’si yüksek lisans, 16’sı doktora, 16’sı diş hekimliği uzmanlık, 2’si tıpta uzmanlık düzeyindedir. En yoğun üretim 2022’de (%19.5) gerçekleşmiştir. Çalışmaların %92.7’si devlet, %7.3’ü vakıf üniversitelerinde yapılmıştır. Kadın araştırmacılar (%58.5) erkeklerden daha fazla katkı sunmuştur. Danışmanlarda profesörler (%61) öne çıkmıştır. Konu olarak radyografik kimlik tespit yöntemleri (%46.3) baskın olup, yapay zekâ ve hukuki içerikli çalışmalar (%9.8) sınırlı kalmıştır. Laboratuvar temelli araştırmalar (%31.7) en sık kullanılan yöntemdir.

Sonuç: Türkiye’de adli diş hekimliği tezleri metodolojik çeşitlilikten yoksundur; yenilikçi tekniklerin kullanımı düşük (%9.8) ve üretim büyük ölçüde İç Anadolu’da yoğunlaşmaktadır (%46.3). Bu sınırlılıkların disiplinler arası iş birlikleri ve metodolojik eğitimlerle aşılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Lisansüstü Eğitim, Tez, Adli Bilimler, Diş Hekimliği, Adli Odontoloji

Abstract

Postgraduate theses in forensic dentistry in Türkiye: a methodological evaluation

Objective: This study aims to examine the methodological status of postgraduate theses in forensic dentistry in Türkiye. Since there is no comprehensive evaluation of this field in the literature, the research fills an important gap.

Methods: Theses completed between 1999 and 2025 were retrieved from the Turkish National Thesis Center (www.tez.yok.gov.tr) using the keywords “Forensic Dentistry,” “Forensic Odontology,” “Forensic Sciences and Dentistry,” and “Forensic Medicine and Dentistry.” Data were analyzed through frequency distributions and Chi-square tests.

Results: A total of 41 theses were evaluated: 7 master’s, 16 doctoral, 16 dentistry specialization, and 2 medical specialization. The highest output was in 2022 (19.5%). Most studies were conducted in state universities (92.7%), with a smaller proportion in private institutions (7.3%). Female researchers (58.5%) contributed more than males. Professors dominated supervisory roles (61%). Radiographic identification methods were the most common topic (46.3%), while AI-based and legal studies remained limited (9.8%). Laboratory-based research (31.7%) was the most frequent design.

Conclusion: Postgraduate studies in forensic dentistry in Türkiye lack methodological diversity, show limited adoption of innovative techniques (9.8%), and are regionally concentrated (46.3% in Central Anatolia). Interdisciplinary collaborations and methodological training are recommended to overcome these limitations.

Keywords: Postgraduate Education, Thesis, Forensic Sciences, Dentistry, Forensic Odontology

Nasıl Atıf Yapmalı: Duman B. Türkiye’de adli diş hekimliği alanındaki lisansüstü tezler: metodolojik bir değerlendirme. Adli Tıp Bülteni. 2025;30(2):131-136. <https://doi.org/10.17986/bml.1752>

Yazışma Adresi: Serbest Diş Hekimi, Burcu Duman, Çocuk Diş Hekimliği Uzmanı, Çorum, Türkiye

Email: dt.burcuduman91@gmail.com

ORCID ID: 0000-0002-1298-8509

Geliş: 18 Nisan 2025

Kabul: 30 Haziran 2025

GİRİŞ

Adli diş hekimliği, adli bilimlerin temel disiplinlerinden biri olarak suç araştırmalarında, delil değerlendirmede ve kimlik tespit süreçlerinde kritik bir rol oynamaktadır (1). Bu multidisipliner alan, diş hekimliğinin en dinamik ve sürekli gelişim gösteren dallarından birini oluşturmaktadır. Dişlerin ve dental yapıların bireye özgü morfolojik karakteristikleri ile çevresel faktörlere karşı gösterdiği direnç, bu disiplinin adli vakalardaki önemini artıran temel unsurlardır (2).

Adli diş hekimliğinin uygulama alanları oldukça geniş bir yelpazede yer almaktadır. Bu disiplin; dental travmaların adli değerlendirmesinden, kitlesel felaketlerdeki kimlik tespit çalışmalarına, demografik özelliklerin belirlenmesinden ısırik izi analizlerine kadar pek çok konuyu kapsamaktadır (3). Özellikle dental dokuların parmak izi kadar ayırt edici özellikler taşıması ve restoratif materyallerin bireysel tedavi geçmişine ışık tutması, bu alanın adli tıptaki önemini daha da artırmaktadır (4, 5).

Dental kimliklendirme teknikleri son yıllarda önemli gelişmeler kaydetmiştir. Geleneksel yöntemler olan şeliyoskopi (dudak izi analizi) ve rugoskopinin (damak kıvrımı analizi) yanı sıra, modern görüntüleme teknikleri, moleküler genetik analizler ve dijital yöntemler bu alana yeni boyutlar kazandırmıştır (2, 6). Özellikle fasial rekonstrüksiyon ve üç boyutlu görüntüleme tekniklerindeki gelişmeler, adli diş hekimliğinin doğruluk ve güvenilirliğini önemli ölçüde artırmıştır.

Bu disiplinin tarihsel gelişimi incelendiğinde, dental kimliklendirmenin bilimsel temellerinin 1887'de Paris Odontoloji Cemiyeti tarafından resmen tanındığı görülmektedir (7). Ancak ilk uygulama örneklerinin Amerikalı diş hekimi Paul Revere'nin 1775 yılındaki çalışmalarına kadar uzandığı bilinmektedir (8). Bu tarihsel süreç, adli diş hekimliğinin köklü bir geçmişe sahip olduğunu göstermektedir.

Günümüzde, özellikle kitlesel felaketlerde yaşanan kimlik tespit zorlukları, adli diş hekimliğinin vazgeçilmez rolünü bir kez daha ortaya koymuştur. Ancak, diş hekimliği eğitiminde bu alana yeterince yer verilmemesi, uzman yetiştirilmesi konusunda önemli bir eksiklik oluşturmaktadır (2). Bu durum, adli diş hekimliği alanında nitelikli araştırmaların ve akademik çalışmaların önemini daha da artırmaktadır.

Yapılan literatür taramasında, Türkiye'de diş hekimliği ve adli tıp alanlarında tamamlanan lisansüstü tezlerin metodolojik açıdan incelendiği çalışmaların oldukça sınırlı sayıda olduğu görülmektedir. Daha da önemlisi, Adli Diş Hekimliği özelinde yürütülen lisansüstü çalışmaların değerlendirildiği herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu durum, mevcut çalışmanın literatürdeki önemli bir boşluğu

doldurma potansiyeline sahip olduğunu göstermektedir. Bu çalışma, Türkiye'de adli diş hekimliği alanında yapılan lisansüstü tezlerin metodolojik açıdan sistematik bir değerlendirmesini yapmayı amaçlamaktadır. Araştırmamız, bu alandaki durumu verilerle ortaya koyarak, gelecekte yapılacak çalışmalara rehberlik etmeyi hedeflemektedir.

GEREÇ VE YÖNTEM

Bu araştırmada, yalnızca Türkiye Ulusal Tez Merkezi'nin (www.tez.yok.gov.tr) 31 Mart 2025 tarihi itibarıyla herkese açık olarak sunulan lisansüstü çalışmalar değerlendirilmiş olup herhangi bir katılımcıya çalışmada yer verilmemiştir. Çalışma kapsamında, adli tıp ve diş hekimliği disiplinlerinin kesişim alanına giren yüksek lisans, doktora, tıpta uzmanlık ve diş hekimliği uzmanlık araştırmaları incelenmiştir. Belirleme sürecinde, arama motorunda "Adli Diş", "Adli Diş Hekimliği", "Adli Odontoloji", "Adli Bilimlerde Diş" ve "Adli Tıp ve Diş Hekimliği" anahtar kelimeleri kullanılarak sistematik bir tarama gerçekleştirilmiştir.

Değerlendirmeye alınmayan çalışmalar, Ulusal Tez Merkezi'nde yer almayan çalışmalar, devam etmekte olan araştırmalar ve belirlenen anahtar kelimelerle uyum göstermeyen akademik yayınlar şeklinde sınıflandırılmıştır.

Bu çalışmada, tamamen anonimleştirilmiş ve halka açık veri setleri kullanılmıştır. Committee on Publication Ethics (COPE, 2022) kılavuz ilkelerine göre, katılımcı mahremiyetini ihlal etmeyen ve kimlik belirleyici unsurlar içermeyen bu tür verilerin kullanımı etik kurul değerlendirmesinden muaf tutulabilmektedir. Bu nedenle, söz konusu verilerin kullanımı için etik kurul onayı alınması gerekmemiştir (9).

Çalışmaya dahil edilen tezler yıl, üniversitenin adı, üniversitenin devlet veya vakıf/özel oluşu, üniversitenin bulunduğu coğrafi bölge, tez türü (yüksek lisans, doktora, diş hekimliğinde uzmanlık veya tıpta uzmanlık), yazarın cinsiyeti, danışmanın unvanı, danışmanın cinsiyeti, konu, metodoloji ve amaç başlıkları altında değerlendirilmiştir.

İstatistik Analiz

Veriler IBM SPSS Statistics Version 23 (IBM Corp., Armonk, NY, USA) paket programı kullanılarak istatistiksel olarak analiz edilmiştir. Çalışmada kategorik veriler frekans (yüzde) dağılımlarıyla tanımlanmış ve gruplar arası ilişkilerin incelenmesinde ki-kare analizlerinden yararlanılmıştır.

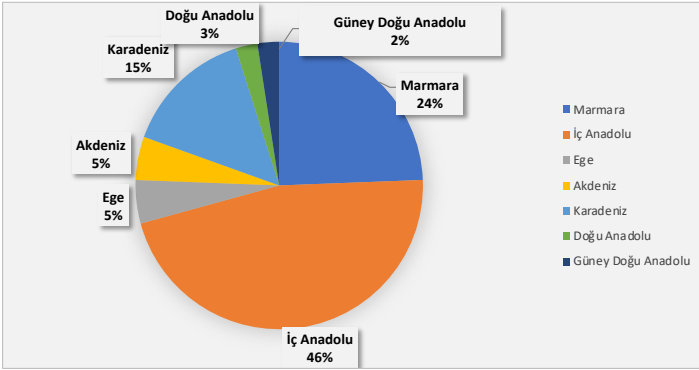
BULGULAR

İncelenen 41 lisansüstü tezin yıllara göre dağılımında, 2015 sonrasında belirgin bir artış gözlenmiştir. Özellikle 2022 yılı, sekiz tez (%19.5) ile en yüksek üretim yılı olmuştur. Bu durum, adli diş hekimliği alanında son yıllarda akademik ilginin artmakta olduğunu göstermektedir.

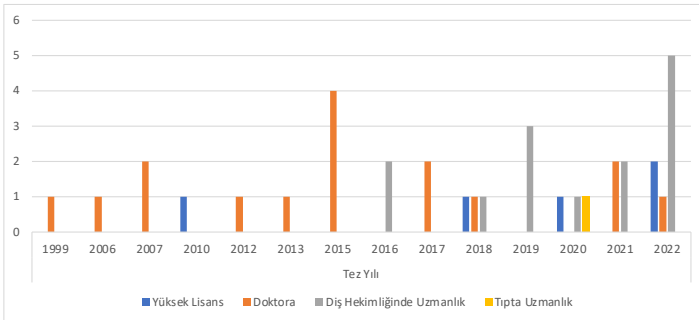
Üniversite bazlı analizler, 22 farklı üniversiteden 41

lisansüstü eserin değerlendirildiğini göstermektedir. Ankara Üniversitesi 9 çalışma (%22) ile ilk sırada yer alırken, İstanbul Üniversitesi 8 araştırma (%19.5) ile ikinci sıradadır. Kurum türlerine göre dağılımda, devlet üniversiteleri %92.7 (n=38) payla önde gelirken, vakıf/özel üniversiteler %7.3 (n=3) oranında katkı sağlamıştır.

Coğrafi dağılım analizleri, tezlerin en yoğun olarak İç Anadolu Bölgesi'nde (%46) toplandığını, ardından Marmara Bölgesi'nin (%24) geldiğini ortaya koymuştur. Karadeniz (%15), Ege (%5), Akdeniz (%5), Doğu Anadolu (%3) ve Güneydoğu Anadolu (%2) bölgelerinin ise daha sınırlı katkı sunduğu gözlenmiştir. Bu durum, akademik üretimin bölgesel olarak yoğunlaştığı merkezleri açıkça göstermektedir. Bölgesel dağılımın yüzdelik olarak gösterildiği pasta grafik Şekil 1'de sunulmuştur.

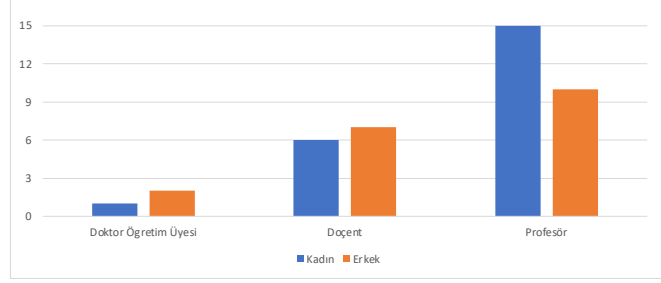
Şekil 1. Tezlerin bölgelere göre dağılımları

Şekil 2. Tez türlerinin yıllara göre dağılımları

Akademik düzeylere göre dağılım incelendiğinde; yüksek lisans çalışmaları %17.1 (n=7), doktora araştırmaları %39 (n=16), uzmanlık çalışmaları ise %43.9 (n=18) oranında temsil edilmektedir (Şekil 2).

Cinsiyet dağılımına göre, kadın araştırmacılar 24 çalışma (%53.7), erkek araştırmacılar ise 19 araştırma (%46.3) üretmiştir. Danışmanlık statüsü incelendiğinde; %7.3 (n=3) doktor öğretim üyesi, %31.7 (n=13) doçent ve %61 (n=25) profesör katkısı tespit edilmiştir. Danışman cinsiyet dağılımı ise %53.7 (n=22) kadın ve %46.3 (n=19) erkek olarak belirlenmiştir (Şekil 3).

Şekil 3. Danışmanların unvan ve cinsiyete göre dağılımları

Konusal analizler, radyografik görüntülemelerle kimlik tespitinin %46.3 ile en yaygın araştırma alanı olduğunu göstermiştir. Yenilikçi yöntemler ise şu kategorilerde eşit dağılım göstermektedir: “Yapay zekâ/makine öğrenmesi ile kimliklendirme”, “Dudak/ısıruk izi/palatal ruga analizleri”, “Histolojik/genetik/protetik yöntemler” (Tablo 1).

Tablo 1. Tezlerin Konusuna Göre Dağılımları

Konu	Sayı	Yüzde (%)
Yapay zekâ / makine öğrenmesi ile kimliklendirme	4	9,8
Dudak izi, ısıruk izi, palatal ruga vb. izlerle kimliklendirme	4	9,8
Radyografik görüntülemelerle klasik ölçümlerle kimliklendirme	19	46,3
Hukuki sorumluluk / farkındalık/ tarihçe gibi sosyal konular	4	9,8
Histolojik/ genetik/ protetik yöntemlerle analiz ve kimliklendirme	10	24,4
Toplam	41	100,0

Tezlerin metodolojik yaklaşımları incelendiğinde belirgin bir eğilim gözlemlenmiştir. En yaygın metodoloji, 13 çalışmada (%31.7) ile laboratuvar tabanlı in vitro çalışmalar olarak belirlenirken, deney hayvanları kullanılan çalışmalar yalnızca 1 tez (%2.4) ile temsil edilmektedir (Tablo 2).

Tablo 2. Tezlerin Metodolojilerine Göre Dağılımı

Metodoloji	Sayı	Yüzde (%)
Klinik çalışma (in vivo)	8	19,5
Laboratuvar çalışması (in vitro)	13	31,7
Deney hayvanı çalışması	1	2,4
Ölçüm çalışması	10	24,4
Diğer (birden fazla yöntem içeren çalışmalar)	6	14,6
Literatür çalışması	3	7,3
Toplam	41	100,0

Araştırma amaçlarına göre yapılan sınıflandırmada; tanısal yöntemlerin geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları 31 tez (%75.6), tedavi ve takip çalışmaları 2 tez (%4.9) şeklinde bir dağılım tespit edilmiştir (Tablo 3).

Tablo 3. Tezlerin Amaçlarına Göre Dağılımı

Amaç	Sayı	Yüzde (%)
Yapay Zekâ	4	9,8
Tanısal, Geçerlilik, Güvenilirlik	31	75,6
Tedavi/ Takip	2	4,9
Eğitim, Farkındalık, Bilgi, Memnuniyet	4	9,8
Toplam	41	100,0

Tez konuları yazar ve danışman cinsiyetlerine göre incelendiğinde, yazar cinsiyetleri arasında anlamlı bir fark gözlenmemiş; ancak danışman cinsiyetine ilişkin değerlendirmede, kadın danışman lehine anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir (Tablo 4).

TARTIŞMA

Tez, bilimsel bir araştırma sürecinin sistematik biçimde raporlanmasını içeren ve araştırmacının belirli bir problem üzerine veri toplama, analiz, yorum ve bulgu üretme süreçlerini yürüttüğü akademik bir çalışmadır. Lisansüstü eğitim kapsamında öğrencinin bağımsız araştırma yeterliliğini göstermesi açısından temel bir gerekliliktir (10). Bu bağlamda, adli diş hekimliği alanındaki lisansüstü tezlerin içerik ve yöntem bakımından sistematik şekilde incelenmesine yönelik yapılan bu çalışma, alanında öncü nitelik taşımaktadır.

Literatür taraması sonucunda, adli diş hekimliği alanında tez düzeyinde yapılmış kapsamlı bir bibliyometrik çalışmaya rastlanmamıştır. Bu durum, çalışmamızın özgünlüğünü pekiştirirken, aynı zamanda bulguların daha önceki benzer çalışmalarla karşılaştırılamaması nedeniyle yorumlamada sınırlılık oluşturmaktadır. Adli tıp alanındaki bibliyometrik çalışmalar, yoğunlukla makale düzeyinde kalmakta ve ağırlıklı

olarak konu veya yazar demografisi gibi sınırlı ölçütlerle odaklanmaktadır (11-13). Oysa adli diş hekimliği, daha spesifik bir alt disiplin olarak, kendi içinde değerlendirilmesi gereken özel bir alanı temsil etmektedir. Bu eksiklik, çalışmamızın hem içerik özellikleri hem de araştırmacı profilleri açısından detaylı bir analiz sunarak literatürdeki önemli bir boşluğu doldurmasına olanak sağlamıştır.

Türkiye’de adli tıp alanında yapılmış bir bibliyometrik çalışmada, makalelerin büyük çoğunluğunun üniversitelerce üretildiği, sık kullanılan anahtar kelimelerin “Forensic Science”, “Autopsy” ve “Turkey” olduğu belirlenmiştir. Bu çalışmada en çok atıf alan ilk 10 makaleden ikisinin diş yaşı tespiti ile ilgili olması, adli diş hekimliğinin alandaki önemini göstermektedir (12). Ancak, bu çalışmada diş hekimliğiyle ilgili yayınların sistematik bir şekilde incelenmemiş olması, adli diş hekimliğine özgü analizlerin yapılmasının gerekliliğini ortaya koymaktadır. Çalışmamız, bu gerekliliği karşılayan bir nitelik taşımaktadır.

Adli bilimler ve yapay zekâ kesişiminde gerçekleştirilen bir başka bibliyometrik analizde, araştırma eğilimlerinin büyük ölçüde “Yapay Zekâ”, “Derin Öğrenme” ve “Makine Öğrenmesi” gibi teknolojik başlıklar etrafında şekillendiği, bununla birlikte adli odontoloji gibi alt alanların da ön plana çıktığı gözlemlenmiştir. En çok atıf alan ilk 10 makaleden birinin adli odontoloji alanına ait olması, bu alt disiplinin yapay zekâ uygulamaları içindeki önemini vurgulamaktadır (11). Ancak söz konusu çalışma, genel adli bilimler perspektifiyle sınırlı kalmakta, adli diş hekimliğine özgü uygulamaları derinlemesine ele almamaktadır. Bu bağlamda çalışmamız, adli odontolojiye dair yapay zekâ uygulamalarının detaylı değerlendirilmesi açısından literatüre katkı sağlamaktadır.

Felaket kurbanlarının kimliklendirilmesine odaklanan bibliyometrik bir analizde, adli odontolojinin en çok atıf alan makaleler arasında yer alması, bu alanın kitlesel olaylarda oynadığı kritik rolü ortaya koymaktadır (14). Literatürde son yıllarda özellikle adli genetik ve adli odontoloji alanlarında yoğunlaşma gözlenmekte; bu kapsamda DNA analizi, materyal

Tablo 4. Tez konularının yazar ve danışman cinsiyetlerine göre değerlendirilmesi

		Yapay zekâ/ makine öğrenmesi ile kimliklendirme n (%)	Dudak izi, ısıruk izi, palatal ruga vb. izlerle kimliklendirme n (%)	Radyografik görüntülemelerle kimliklendirme n (%)	Hukuki sorumluluk / farkındalık/ tarihçe gibi sosyal konular n (%)	Histolojik/ genetik/ protetik yöntemlerle analiz ve kimliklendirme n (%)	X ²	p*
Yazar Cinsiyeti	Kadın (n=24)	2 (8.3)	4 (16.6)	12 (50)	1 (4.1)	5 (20.8)	5.274	0.026
	Erkek (n=17)	2 (11.7)	0 (0)	7 (41.1)	3 (17.6)	5 (29.4)		
Danışman Cinsiyeti	Kadın (n=22)	1 (4.5)	0 (0)	14 (63.6)	1 (4.5)	6 (27.2)	10.500	0.033
	Erkek (n=19)	3 (15.7)	4 (21.0)	5 (26.3)	3 (15.7)	4 (21.0)		

*Ki-kare analizi, n: kişi sayısı, %: yüzde, x²: ki-kare testi istatistiği, p < .05

ekstraksiyonu ve validasyon çalışmaları öne çıkmaktadır. Adli odontoloji de güncel, nitelikli yayınlarla bu gelişim sürecine dâhil olmuştur. Interpol tarafından yayımlanan kılavuzda, karşılaştırmalı dental analizlerin kimliklendirmedeki önemi açıkça belirtilmektedir (15).

Çalışmamızda yazar ve danışman cinsiyetlerine ilişkin analizler, kadın araştırmacıların sayısal üstünlüğünü ortaya koymakta ve bu bulgu diğer lisansüstü tez analizleriyle paralellik göstermektedir (16, 17). Ayrıca danışmanların %61'inin profesör unvanına sahip olması, adli diş hekimliği alanında kıdemli akademik kadronun aktif rol oynadığını ve bu alanın akademik çevrelerce benimsendiğini göstermektedir.

Tezlerin yöntem türleri değerlendirildiğinde, geleneksel radyografik tekniklerin öne çıktığı görülmektedir. Bu durum, adli diş hekimliğinde bu tekniklerin hâlen yaygın olarak kullanılıyor olmasından kaynaklanmaktadır. Öte yandan, yenilikçi yöntemlerin her birinin eşit sayıda temsil edilmesi, alandaki yöntemsel çeşitliliğin arttığını göstermektedir. Yapay zekâ uygulamalarının az sayıda tezde yer alması, bu teknolojik yaklaşımın gelişmekte olan bir alan olduğunu (18) ve gelecekte önemli bir araştırma potansiyeli sunduğunu düşündürmektedir.

In vitro çalışmaların ağırlığı, etik kısıtlamalar ve standardizasyon ihtiyacından kaynaklanmaktadır. Hayvan modellerinin çok az kullanılması, etik kurul onay süreçlerinin zorluğuyla ilişkilendirilebilir. Tedavi ve takip çalışmalarının azlığı ise, alanın hâlen daha çok tanı ve kimliklendirme odaklı geliştiğini göstermektedir. Özellikle son yıllarda diş hekimliği uzmanlık eğitiminin başlamasıyla birlikte adli diş hekimliği tezlerinin sayısında artış yaşanmış, konusal çeşitlilik de bu paralelde artış göstermiştir. Tezlerin metodolojik dağılımı, kontrollü laboratuvar ortamlarının deneysel modellere tercih edildiğini ortaya koymaktadır.

Araştırma amaçlarına göre yapılan sınıflandırmada, tanısal yöntemlerin geçerlilik ve güvenilirliğini inceleyen çalışmaların %75.6 ile ağırlıkta olduğu, tedavi ve takip odaklı tezlerin ise yalnızca %4.9 oranında kaldığı saptanmıştır. Bu veriler, adli diş hekimliği alanındaki tezlerin büyük ölçüde tanısal doğruluğa odaklandığını, klinik sonuçların ise daha az ilgi gördüğünü göstermektedir.

SONUÇ

Sonuç olarak, adli diş hekimliği alanı hem diş hekimliği hem de adli bilimler açısından hızla gelişen, disiplinler arası nitelik taşıyan bir uzmanlık alanıdır. Olay yeri incelemeleri ve kimliklendirme süreçlerinde diş hekimlerinin sağladığı katkılar, özellikle ölüm öncesi ve sonrası dental verilerin karşılaştırılmasıyla kimliğin belirlenmesi bakımından hayati önem taşımaktadır. Bu nedenle, tüm diş hekimlerinin temel düzeyde adli odontoloji bilgisine sahip olması, gerektiğinde

adli süreçlerde destek verebilmesi mesleki sorumluluk kapsamında değerlendirilmelidir.

Teknolojik gelişmeler sayesinde adli diş hekimliği uygulamaları daha etkin hale gelirken, bu alandaki bilimsel üretim de teşvik edilmelidir. Ancak Türkiye'de adli diş hekimliği alanında yapılan lisansüstü akademik çalışmalar hem sayıca hem de içerik açısından yetersizdir. Bu eksiklik, öncelikle konuya ilginin azlığı, metodolojik zorluklar, etik kısıtlamalar ve alanın halen gelişmekte olmasıyla ilişkilidir. Bu nedenle hem bireysel hem de kurumsal düzeyde; nitelikli akademik üretimin artırılması, eğitim programlarının yaygınlaştırılması ve uygulamalı kurslarla meslektaşların alana yönlendirilmesi önemli bir gereklilik olarak karşımıza çıkmaktadır.

ÇALIŞMANIN KISITLILIKLARI

Çalışmamızın temel metodolojik sınırlılıkları şunlardır: Yalnızca Ulusal Tez Merkezi'nde indekslenen çalışmaların dahil edilmesi ve kurumsal arşivlere ulaşılamaması (örneğin üniversitelerin basılı tez külliyatları).

BİLDİRİMLER

Bu çalışmanın bir bölümü, 17.04.2025 tarihinde Çorum'da düzenlenen, 11. Hitit Öğrenci Kongresinde "Türkiye'de Adli Diş Hekimliği Lisansüstü Tezlerinin Metodolojik Analizi: Mevcut Durum ve Gelecek Perspektifleri" başlığı ile sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

Çıkar Çatışması

Yazarlar bu makale ile ilgili herhangi bir çıkar çatışması bildirmemişlerdir.

Finansal Destek

Yazarlar bu makale ile ilgili herhangi bir malî destek kullanımı bildirmemişlerdir.

Etik Beyan

Bu çalışmada halka açık veriler kullanılmış olup etik kurul onayına ihtiyaç bulunmamakta olup Helsinki Bildirgesi kriterleri göz önünde bulundurulmuştur.

Yazar Katkısı

Fikir: BD, Tasarım: BD, Gözetim: BD, Finansman: BD, Araç gereç: BD, Veri toplama ve işleme: BD, Analiz ve yorumlama: BD, Literatür tarama: BD, Yazma: BD, Eleştirel inceleme: BD.

KAYNAKLAR

1. Balachander N, Babu NA, Jimson S, Priyadharsini C, Masthan K: Evolution of Forensic Odontology: An Overview. Journal of Pharmacy and Bioallied Sciences. 2015;7(Suppl 1): S176–S180.
2. Karaman F: Adli Diş Hekimliğinde Güncel Yaklaşımlar. Atatürk Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Dergisi. 2020;30(3):492–498. <https://doi.org/10.17567/Ataunidfd.566892>
3. Okkesim A, Mısırlıoğlu M, Adışen MZ, Akyıl YY: Adli Bilimlerde Diş Hekimliğinin Yeri. ADO Klinik Bilimler Dergisi. 2018;9(4):1593–1600.

4. Dutta SR, Singh P, Passi D, Varghese D, Sharma S: The Role of Dentistry In Disaster Management and Victim Identification: An Overview of Challenges In Indo-Nepal Scenario. *Journal of Maxillofacial and Oral Surgery*. 2016;15(3):442–448. <https://doi.org/10.1007/S12663-016-0896-4>
5. Demir AI. Türk Toplumunda Diş ve Diş Çevre Dokularına Ait Durumların Adli Kimliklendirmedeki Belirleyiciliğinin Karşılaştırılması [Yüksek Lisans Tezi]. Ankara: Ankara Üniversitesi; 2018.
6. Singh NN, Gowhar O, Ain TS, Sultan S: Exploring Trends In Forensic Odontology. *Journal of Clinical and Diagnostic Research: JCDR*. 2014;8(5):ZC28. <https://doi.org/10.7860/JCDR/2014/9976.5273>
7. Sassouni V: Dentofacial Radiography In Forensic Dentistry. *Journal of Dental Research*. 1963;42(1):274–302. <https://doi.org/10.1177/00220345630420012901>
8. Luntz LL: History of Forensic Dentistry. *Dental Clinics of North America*. 1977;21(1):7–17.
9. Committee on Publication Ethics (COPE). Ethical Guidelines for Peer Reviewers [Internet]. Version 2. London: COPE; 2017 [Cited 2025 Jun 24]. Available From: <https://doi.org/10.24318/COPE.2019.1.9>
10. Booth WC, Colomb GG, Williams JM. The Craft of Research. 3rd Ed. Chicago: University of Chicago Press; 2009.
11. Aydoğdu Hİ: Yapay Zekâ ve Adli Bilimler: Yayınların Bibliyometrik Analizi. *Adli Tıp Bülteni*. 2023;28(2):224–228. <https://doi.org/10.4103/0975-7406.155894>
12. Zeybek V, Karabağ G, Yavuz MS: Türkiye’den Adli Tıp Alanında Yapılmış Yayınların Bibliyometrik Analizi. *Adli Tıp Bülteni*. 2022;27(3):218-224. <https://doi.org/10.17986/Blm.1587>
13. Öner BS, Kara M, Orbay M: Adli Tıp Alanında Türkiye Adresli Yayınların 2011-2020 Dönemi İçin Bibliyometrik Analizi. 2021;26(2):79-88.
14. İğde EN, Alemdar MZ, Akçan R: Felaket Kurbanlarının Kimliklendirilmesi Üzerine Yayınlanan Makalelerin Bibliyometrik Analizi. *Adli Tıp Bülteni*. 2024;29(1). <https://doi.org/10.17986/Blm.1684>
15. Interpol. Disaster Victim Identification (DVI) [Internet]. Interpol; [Cited 2025 Apr 17]. Available From: <https://www.interpol.int/How-We-Work/Forensics/Disaster-Victim-Identification-DVI>
16. Çınar MA, Turhan B, Badat T, Bayramlar K, Yakut Y: Türkiye’de Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Alanında Yapılan Doktora Tezlerinin Tematik ve Metodolojik Açıdan İncelenmesi Araştırma Makalesi. *Türk Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Dergisi*. 2021;32(2):87-94. <https://doi.org/10.21653/Tjpr.824330>
17. Güler Ç, Alper ES: Türkiye’de Pedodonti (Çocuk Diş Hekimliği) Lisansüstü Eğitiminde Tamamlanan Tezlerin İncelenmesi: Metodolojik Bir Çalışma. *Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2024;33(1):257-263. <https://doi.org/10.34108/Eujhs.1406796>
18. T. S. Artificial Intelligence in Forensic Odontology. *Journal of Forensic Dental Sciences*. 2021;13(1):1-2. <https://L24.im/Ftemd>